

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
ju.dom@regeringskansliet.se

Stärkt ordning och säkerhet i domstol (SOU 2017:46)

Om Bildleverantörernas Förening – BLF

Bildleverantörernas förening är en branschorganisation för företag som arbetar yrkesmässigt med bild, film eller video. Vi har funnits sedan 1950. Våra ca 200 medlemsföretag består av fotografer, filmare, producenter, arkiv och bildbyråer. Av organisationerna inom bild, video och film erbjuder BLF den bredaste branschkompetensen. Medlemsföretagen består av allt från enmansföretag till nyhetsaktörer som TT Nyhetsbyrån. BLF bevakar upphovsrätten. Vi ger årligen ut guider med rekommendationer gällande leveransvillkor och prissättning av bild och film. Vi är branschledande.

I dagsläget är det cirka 250 företag, förbund och organisationer som utöver våra medlemmar abonnerar på våra guider. Vi har tillsammans med Svenska Fotografers Förbund en daglig rådgivning dit både yrkespersoner, företag och allmänhet kan vända sig för att ställa frågor om prissättning och praktisk upphovsrätt. BLF är sedan länge remissinstans för lagförslag som berör bild, film och upphovsrätt.

BLF är också medlemmar i Bildupphovsrätt, Bonus Copyright Access, och Coordination of European Picture Agencies Press Stock Heritage, CEPIC, en europeisk organisation för bildbyråer och bildbyråorganisationer med 600 medlemmar från 20 länder. BLF sitter i CEPIC:s styrelse och innehar där en vice ordförandepost.

Bildleverantörernas Förening – BLF
Hornsgatan 103, 10 tr
117 28 Stockholm
info@blf.se
08-555 963 10

Vice ordförande
Putte Salminen
Magnet PS
putte@blf.se
070-723 86 95

Juridisk rådgivare
Staffan Teste
Bildombudsmanen
teste@bildombudsmannen.se
070-787 26 62

Sammanfattning:

I betänkandet ”Stärkt ordning och säkerhet i domstol” föreslås en mängd åtgärder för att öka säkerheten i domstolssammanhang. Bildleverantörernas Förening – BLF ser med tillfredsställelse fram mot att ordningen och säkerheten i domstolar blir bättre. Men framtida åtgärder bör inte försämra arbetsmöjligheterna för andra yrkesgrupper, som arbetar professionellt i och omkring domstolarna. Vår uppfattning är att lagstiftaren har föreslagit en del lagändringar utan att väga in den lagstadgade öppenhet som råder i vårt land. Istället för att krympa medborgares rätt att uttrycka sig anser BLF att ett utökat ordningsregelverk inom domstolväsendet kan bromsa eller förhindra de krafter som idag påfrestar rättssamhället i en negativ riktning.

Det är också av största vikt att den personliga anskaffarfriheten inte äventyras. För samhället i stort är detta en bärande princip. Det vore ett olyckligt intrång i våra demokratiska principer. Vi ser följaktligen att domstolarna agerar mer direkt och kraftfullt när någon eller några stör eller hotar ordningen i eller runt rättssalen.

En del av förslagen är kopplade till undantag för journalister. Vi instämmer i det som Journalistförbundet anger i sitt remissvar, dvs. att det inte via tillgång till presskort går att avgöra om någon är journalist eller inte. Vi har medlemmar både med och utan presskort. Ett journalistiskt uppdrag ena dagen kan nästa varvas med ett uppdrag som inte kan betraktas som journalistiskt. (BLF är för kännedom sedan länge utfärdare av giltiga presskort.)

Lagstiftarens intention

Syftet med utredningen och lagförslaget är att förhindra att personer påverkar en domstol eller en målsägande i en osann riktning. Här menar BLF att det via ordningsregler inom domstolväsendet går att uppnå en acceptabel nivå utan att lagstifta på ett sätt som förhindrar media och allmänhet att verka inom en grundlagsskyddad rätt. Vi menar att det finns en palett av åtgärder via ordningsregler i domstolen som kan vidtas utan att det hotar de demokratiska rättigheterna. Vi hade önskat att lagstiftaren från början hade övervägt åtgärder som landat i kärnan av domstolens egen verksamhet utan att det därmed påverkat våra medlemmars yrkesutövande. Att ett samhällsligt problem är massivt och svårt ska inte per automatik innebära att det blir inskränkningar för alla dem som arbetar för ett öppet samhälle.

Bildleverantörernas Förening – BLF
Hornsgatan 103, 10 tr
117 28 Stockholm
info@blf.se
08-555 963 10

Vice ordförande
Putte Salminen
Magnet PS
putte@blf.se
070-723 86 95

Juridisk rådgivare
Staffan Teste
Bildombudsmanen
teste@bildombudsmannen.se
070-787 26 62

Ökad befogenhet för rättens ordförande

Vår uppfattning är att det är viktigt att inte rättens ordförande i större brottmål allena beslutar om frågor som handlar om insyn i domstolsprocessen. Det är rättens sak. Däremot tycker vi självfallet att rättens ordförande egenmäktigt kan bestämma om utvisning när någon stör i rättssalen, eller vid vetskap om störning i angränsande domstolsbyggnad eller närliggande yta på ett sätt som förhindrar eller riskerar att påverka rättvisans gång. Sedan är det för våra medlemmar ofta tvistemål som handlar om upphovsrätt där domaren själv är rätten. Med det givet är det så att BLF anser att rätten tillsammans eller domaren själv, beroende på vilket typ av mål det är, ska bestämma vilken ordningsnivå som ska gälla vid varje enskilt rättsfall. Här vill vi gärna återknyta till det som vi angett under lagstiftarens intention. Med andra ord att rättssamhället har en förträfflig möjlighet att regelvägen se till att varje mål i en svensk domstol har en för situationen anpassad uppförandenivå. Givetvis är det i det sammanhanget viktigt att tillgodose hur målsäganden och vittnen uppfattar situationen och att det vägs in när beslut tas om vilken regelnivå som ska gälla.

Bildupptagning och elektronisk utrustning

Den nuvarande lagstiftningen som tillåter fotografering för alla utanför rättssal i domstolar samt utanför byggnaden har i stort fungerat bra. Fotografering på allmän plats är vanligtvis tillåten utan restriktioner och det finns ingen anledning att skapa speciella lagar för domstolsbyggnader i detta avseende.

I betänkandet beträffande media som arbetar i omgivningarna utanför själva rättssalen vill utredarna begränsa verksamheten t.o.m. för grundlagsskyddade media. Här måste nog definieras bättre vad som avses. Idag utnyttjar traditionella nyhetsförmedlare såväl Facebook, Google, You Tube, Twitter med mera som egna rapportplatser. Många av de sociala medierna är inte grundlagsskyddade och lyder dessutom under utländsk lagstiftning.

Enligt paragraf 9B ska bildupptagning ”tillåten endast om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.” Det här är en olycklig och godtycklig formulering då det ibland i efterhand kan visa sig att bildupptagningar via privatpersoner, oavsett initialt syfte, blir intressanta. Det kan gälla fakta/innehåll för såväl journalistisk som polisiär verksamhet. (Exempelvis vid Englafallet) BLF anser att en sådan fotografering precis som idag borde vara tillåten.

Tryckfrihetsförordningen rymmer en anskaffarfrihet som inte i sammanhanget kan förbises. BLF avstyrker att det blir förbjudet att fotografera i domstolens lokaler och in i själva rättssalen, förutom vid förhandling. Om detta ändå införs förordar vi ett undantag för yrkesverksamma fotografer och journalister. Detta bör då skrivas in i lagtexten i den nionde paragrafen.

Bildleverantörernas Förening – BLF
Hornsgatan 103, 10 tr
117 28 Stockholm
info@blf.se
08-555 963 10

Vice ordförande
Putte Salminen
Magnet PS
putte@blf.se
070-723 86 95

Juridisk rådgivare
Staffan Teste
Bildombudsmanen
teste@bildombudsmannen.se
070-787 26 62

Enligt paragraf 9D ska elektronisk utrustning vara avslagen. BLF avstyrker detta förslag då det är ett hinder för yrkespersoner som ofta behöver elektronisk utrustning för att utföra sitt arbete. Om det förekommer att någon stör eller bryter mot lagen i rättssalen är det rättens sak att se till att det inte sker och att det beivras på lämpligt sätt. Det finns även preventiva åtgärder som kan minska problemet. Som BLF angett i sammanfattningen kan detta tillgodoses utan att det äventyrar någon av våra grundlagar.

Hänvisa åhörare till en sidosal

Om detta införs fullt ut yrkar BLF på att ett undantag för yrkespersoner inom media som fotografer och journalister. Detta bör då skrivas in i den nionde paragrafen i lagtexten.

Brottsbalken

Förstärkningen mot spridning av intima eller kränkande bilder i Brottsbalken 4 kap 6b förefaller genomtänkt. Lagstiftningen borde dock också motverka att stora internationella företag sprider dessa bilder, t.ex. Facebook, Google med flera. Idag lyder dessa företag under utländska lagar och är i praktiken omöjliga att nå. Lagstiftaren borde ha tvingande regler som medför att företagen är skyldiga att ange vart man kan vända sig för att få bort stötande bilder som anonyma tillgängliggjort. Det är många berörda som förtvivlat försöker få bort bilder som är kränkande utan att kunna nå fram till vem som är ansvarig för spridandet.

Den som gör sådant intrång, som kan dömas till böter eller fängelse i högst två år, borde också kunna omfatta sociala nätverk, annars riskerar lagförstärkningen bli ett slag i luften. Den verkliga spridaren kan hålla sig anonym i de flesta fallen. Exempelvis Facebook innehåller inte ens en kontaktadress som man kan hitta på Internet, för att inte tala om Flashback. Vanliga fysiska företag verksamma i Sverige återfinns ofta i bolagsverkets näringslivsregister och går att nå. I den digitala världen är det annorlunda, men lagstiftaren borde se över saken för att förbättra för allmänheten som utsätts för kränkningarna.

I övrigt är det BLF:s uppfattning att betänkandet utgör en välbehövlig förstärkning av nuvarande lagstiftning och en modernisering till dagens tekniska nivå.

Stockholm den 15 september 2017

Putte Salminen, vice ordförande

Bildleverantörernas Förening – BLF
Hornsgatan 103, 10 tr
117 28 Stockholm
info@blf.se
08-555 963 10

Vice ordförande
Putte Salminen
Magnet PS
putte@blf.se
070-723 86 95

Juridisk rådgivare
Staffan Teste
Bildombudsmanen
teste@bildombudsmanen.se
070-787 26 62